

Jaarverslag

Klachtencommissie
eenheid Amsterdam

2022

Amsterdam, mei 2023

Klachtencommissie politie-eenheid Amsterdam
Postbus 2287
1000 CG Amsterdam
Telefoon: 088-169 1544
E-mailadres: klachtencommissie.amsterdam@politie.nl

Inhoud

Voorwoord.....	3
1. Algemeen.....	5
1. Inleiding.....	5
2. Leden klachtencommissie.....	5
3. Werkwijze klachtencommissie.....	5
4. Bijeenkomsten klachtencommissie.....	6
2. Klachten en evaluatie.....	7
1. Totaaloverzicht en termijnen.....	7
2. Overzicht klachtrubrieken/klachtelementen en beoordeling.....	8
3. Meest voorkomende klachtrubrieken en hun afdoeningen.....	8
4. Aanbevelingen.....	10
Bijlage: Overzicht Klachtrubrieken/klachtelementen en beoordeling.....	12

Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt een beknopt jaarverslag van de klachtencommissie van de politie-eenheid Amsterdam over het jaar 2022.

In het jaar 2022 kwamen er – ondanks de beëindiging van de coronamaatregelen – opvallend minder klachten binnen dan het jaar ervoor. De reden hiervoor is onbekend. De klachtencommissie heeft 24 klachten inhoudelijk met een hoorzitting afgehandeld. De meeste klachten zagen op bejegening, houding en gedrag die grotendeels ongegrond zijn verklaard. Een ander belangrijk deel van de klachten zag op het niet of onbehoorlijk legitimeren door de betrokken politieambtenaren, waarvan het merendeel gegrond is verklaard. Dit laatste vind ik opmerkelijk en veelal onnodig, aangezien de ambtsinstructie voor de politie hierover duidelijk is en de burger het recht heeft om te weten met wie zij – in deze veelal verticale verhouding – te maken hebben. Ik heb de politiechef gevraagd hiervoor (extra) aandacht te vragen zodat het aantal klachten op dit onderwerp in de toekomst hopelijk zal afnemen.

De politiechef heeft de in 2022 uitgebrachte adviezen, met uitzondering van twee klachten op een onderdeel, overgenomen.

In 2022 heeft de commissie vroegtijdig afscheid genomen van plaatsvervangend voorzitter mr. Van Eck die ervoor gekozen heeft meer van zijn pensioengerechtigde leeftijd te gaan genieten. Langs deze weg wil ik de heer Van Eck bedanken voor zijn inzet en waardevolle bijdragen. De vacature van plaatsvervangend voorzitter is sinds 1 januari 2023 ingevuld door mevrouw mr. Braam.

Verder een persoonlijke noot in het heden. Vanwege het verstrijken van mijn tweede termijn zal ik de functie van voorzitter neerleggen per juni 2023. Ik kijk hierbij terug op een interessante en ook leerzame periode waarin uiteenlopende zaken zijn behandeld. Graag maak ik van deze gelegenheid gebruik om beknopt een aantal observaties te delen:

- De klachtencommissie heeft de laatste jaren een ontwikkeling doorgemaakt waarbij niet alleen oog is voor de juridische aspecten, maar bovenal aandacht voor de menselijke maat en behoorlijkheid van de interactie tussen burger en politie.
- Veruit de meeste klachten worden in de eerste (informele) fase door de politie zelf afgedaan. In de klachten die voorliggen bij de commissie (tweede, formele fase), zijn de standpunten van de burgers vaak verhard en lijkt er weinig ruimte meer te zijn voor mediation dan wel begrip voor de handelwijze vanuit de politie. Ook vanuit de politiezijde heb ik gezien dat het verschijnen voor de klachtencommissie regelmatig als spannend wordt ervaren en dit voor sommige politieambtenaren vervolgens resulteert in een wat formele houding en een mindere ontvankelijkheid om open te reflecteren op hun handelen en het effect daarvan op burgers. Dat is jammer om te constateren, omdat het klachtrecht niet alleen bedoeld is als instrument ter lering en reflectie voor de politie, maar ook als kans om wederzijds begrip en verbinding tussen de politie en haar inwoners en bezoekers te herstellen.
- Het werk van de politieambtenaren is zeer veeleisend en zij dienen dit werk onder toenemende maatschappelijke druk uit te oefenen. Hierbij wijs ik op de toename van agressie en geweld naar de politie en ook op het ongevraagd maken van filmpjes of foto's en het (becommentarieerd) plaatsen hiervan op social media, en doxing. In het

politiewerk dienen vaak beslissingen in enkele seconden genomen te worden en de norm “menselijke maat” bij de beoordeling van zaken is wat mij betreft tot op zekere hoogte ook wederkerig.

- Afgelopen jaar een aanzienlijke toename van casuïstiek waarin de geestelijke gezondheidszorg een belangrijke rol speelt.

Tot slot, wil ik alle leden van de klachtencommissie hartelijk bedanken voor hun inzet en inbreng van diverse perspectieven. Een bijzonder woord van dank aan de secretaris van de commissie mevrouw mr. Zwarthoed voor de zorgvuldige voorbereidingen en prettige samenwerking. Ook politiechef de heer Paauw wil ik bedanken voor de samenwerking en het faciliteren van het werk van de commissie in al haar vrijheid en onafhankelijkheid.

Amsterdam, mei 2023,

Rob van Bokhoven, voorzitter

1. Algemeen

1.1. Inleiding

De politie is gehouden tot een behoorlijke klachtbehandeling. De procedure hiervoor is vormgegeven in hoofdstuk 7 van de Politiewet 2012, hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb), de Regeling klachtbehandeling politie, de Uitvoeringsregeling politie 2018 en het Huishoudelijk reglement klachtencommissies politie 2022 (Huishoudelijk reglement). Elke politie-eenheid heeft een onafhankelijke klachtencommissie. Deze commissie adviseert de politiechef over de beoordeling van een klacht. Daarnaast heeft de commissie de mogelijkheid om ongevraagd advies uit te brengen aan de politiechef over bepaalde thema's of zaken. De politiechef vraagt de commissie om advies als een klager niet tevreden is met de uitkomst van de eerste fase van de klachtbehandeling. De klachtbehandeling door de commissie wordt de tweede fase genoemd. De commissie bestaat uit leden die niet werkzaam zijn bij de politie.

Het doel van de klachtbehandeling door de commissie is naast advisering van de politiechef, het zorgdragen voor het herstel van vertrouwen en verbinding tussen burger en politie. Tevens schenkt de commissie aandacht aan de vraag in hoeverre bepaalde klachten wijzen op structurele tekortkomingen in het functioneren van de politie binnen de eenheid en aan de mogelijke maatregelen om deze tekortkomingen op te heffen.

1.2. Leden klachtencommissie

In het verslagjaar 2022 was de samenstelling en de achtergrond van de commissie als volgt:

FUNCTIE	DHR/MW	TITEL	VOORL	NAAM	Achtergrond
voorzitter	dhr.	mr.	R.J.L.	Van Bokhoven	Senior OvJ, Arrondissementsparket Noord-Holland
plv. voorzitter	dhr.	mr.	J.J.	Van Eck	Voormalig staatsraad bij de ABRvS. Lid tot 01-12-2022
lid	mw.	mr.	C.C.J.	Maas-Van Es	Rechter in opleiding
lid	mw.	MSc	C.G.M.	Bakx	GZ-psycholoog
lid	mw.	drs.	S.	Van der Kroon-Pantelić	Gedragsdeskundige, kinder- en jeugdpsycholoog NIP
lid	dhr.	mr. dr.	K.C.J.	Vriend	Strafrechter

De ambtelijk secretaris van de commissie is mw. mr. J.A. Zwarthoed.

1.3. Werkwijze klachtencommissie

Wanneer de commissie een klacht ontvangt, wordt eerst bepaald op welke wijze de klacht wordt behandeld. Een reguliere klacht wordt door ten minste drie commissieleden behandeld. Bij uitzondering kan een klacht alleen door de (fungerend) voorzitter worden behandeld. Dit is mogelijk indien de klacht kennelijk gegrond of ongegrond is, de klacht van eenvoudige aard is of het belang van de klager of het gewicht van de beklagde gedraging gering is. Een klacht bestaat doorgaans uit meerdere klachtelementen. De commissie brengt advies uit op basis van het klachtonderzoek, de onderliggende stukken en de verkregen informatie tijdens de hoorzitting. De politiechef kan dat advies in zijn beslissing al dan niet geheel of gedeeltelijk overnemen. Afwijking van het advies dient door de politiechef te worden gemotiveerd.

De politiechef kan tot de volgende beoordeling van de klacht(elementen) komen:

- niet behandelen (bijvoorbeeld niet-ontvankelijk, niet bevoegd of buiten behandeling stellen op grond van artikel 9:8 van de Algemene wet bestuursrecht);
- gegrond;
- ongegrond;
- niet tot oordelen in staat (bijvoorbeeld als de zienswijzen van klager en de beklaagde politieambtenaar lijnrecht tegenover elkaar staan en er geen andere informatie voorhanden is om het oordeel op te baseren).

De leden van de commissie zijn onafhankelijk en functioneren zonder last of ruggespraak (onpartijdig). De voorzitter en zijn plaatsvervanger bewaken onder meer de onafhankelijkheid van de commissie. Om de onafhankelijkheid van de commissie nog meer te waarborgen, kennen de leden die aan de hoorzitting deelnemen de klager noch de betrokken politieambtenaar uit de persoonlijke levenssfeer.

De ambtelijk secretaris is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken van de commissie en draagt onder meer zorg voor de verslaglegging van de hoorzittingen en het opstellen van conceptadviezen. De ambtelijk secretaris is geen lid van de commissie en neemt niet deel aan de besluitvorming.

De commissie organiseert in beginsel een hoorzitting naar aanleiding van een ontvangen klacht.¹ Zo worden klagers en betrokken politieambtenaren in de gelegenheid gesteld in elkaars aanwezigheid te worden gehoord. Het daarvan opgemaakte verslag wordt als bijlage aan het advies gehecht en wordt daarmee geacht deel uit te maken van het advies. Bij die hoorzittingen zijn een fungerend voorzitter en twee leden van de commissie aanwezig. Ter ondersteuning van de commissie is tevens de ambtelijk secretaris aanwezig. De klachtencommissie sluit haar behandeling van de klacht af door daarover een advies uit te brengen aan de politiechef.

1.4. Bijeenkomsten klachtencommissie

In 2022 is de commissie 3 keer bijeengekomen voor een plenaire vergadering. Tijdens deze vergaderingen wordt in algemene zin de wijze besproken waarop de commissie klachten behandelt, worden de bevindingen over behandelde klachten besproken en vindt waar nodig commissie-brede afstemming plaats op principiële punten. Hiernaast heeft de commissie het jaarlijkse gesprek gevoerd met de politiechef waarbij onder andere gesproken is over klachten ten aanzien van etnisch profileren. Verder is de commissie op 13 dagen bijeengekomen voor het houden van hoorzittingen.

¹ Het Huishoudelijk reglement bepaalt in artikel 10 in welke gevallen kan worden afgezien van het horen van klager of betrokken politieambtenaar.

2. Klachten en evaluatie

2.1. Totaaloverzicht en termijnen

<i>Klachtenoverzicht commissie 2022</i>	aantal
Lopende zaken 2022	32
Openstaand op 31-12-2021	16
Ontvangen klachten in 2022	16
Afgehandeld met advies in 2022	24
Afgehandeld met een inhoudelijk advies	24
Advies tot buiten behandeling stellen o.g.v. artikel 9:8 Awb	0
Ingetrokken klachten 2022	0
Openstaand op 31-12-2022	8

Toelichting op de tabel

In 2022 heeft de politiechef de klachtencommissie 16 keer om advies verzocht. Anders dan in het voorgaande jaar waarin een stijging in het aantal adviesaanvragen te zien was (36 keer in 2021 en 21 keer in 2020), is er nu een opvallende dalende lijn te zien. Deze dalende lijn is ook te zien in de eerste fase van de klachtbehandeling (1214 in 2022, 1374 in 2021 en 1399 in 2020). Het is de commissie niet duidelijk wat de oorzaak van deze daling is.

De commissie had met 16 nog openstaande klachten uit 2021 in totaal 32 klachten in behandeling. Zij heeft hiervan 24 klachten afgehandeld met een inhoudelijk advies. Op 31 december 2022 had de commissie 8 klachten nog niet kunnen afronden met een advies.

Met betrekking tot de 24 klachten waarin de commissie in 2022 een inhoudelijk advies heeft uitgebracht, zijn er in totaal 24 hoorzittingen gehouden (6 in 2021 en 18 in 2022).

Oordeel politiechef

De politiechef heeft in 2022 twee door de commissie uitgebrachte adviezen niet geheel overgenomen. In de ene klacht stelde de klager te zijn gediscrimineerd door een politieambtenaar die een bepaalde uitspraak zou hebben gedaan. Dit werd door de politieambtenaar ontkend. De klachtencommissie was op basis van het dossier en de gesprekken van oordeel dat het aannemelijk was dat de uitspraak was gedaan en dat er daardoor professionele grenzen waren overschreden. De politiechef volgde deze redenering niet, omdat de verklaringen van de politieambtenaar en de klager dusdanig uiteenliepen, dat daardoor niet vastgesteld kon worden dat die uitspraak was gedaan. De politiechef onthield zich daarom van het geven van een oordeel.

In de andere klacht ging het om politieambtenaren die een vrouw met hun dienstauto met spoed vanuit de binnenstad van Amsterdam vervoerden naar het ziekenhuis, waar haar man naartoe was overgebracht na te zijn gereanimeerd. Tijdens de rit naar het ziekenhuis stuitten de politieambtenaren op een file, waarna werd besloten om een stukje over de tegengestelde rijbaan te gaan rijden (TON-procedure). Op dat moment kwam de klager in tegengestelde richting aanrijden en zag de politieauto met hoge snelheid op hem af komen rijden, waarna hij moest uitwijken. Volgens klager was er sprake van roekeloos en levensgevaarlijk rijgedrag. De commissie had begrip voor de actie gezien vanuit de hulpverleningstaak en de menselijke maat, maar adviseerde de klacht alles overziend toch als gegrond te beoordelen. De commissie was

van oordeel dat er risico's kleven aan de inzet van een TON-procedure bij gescheiden rijbanen, en dat er niet voldaan was aan de regels die de Brancherichtlijn stelt aan het gebruik hiervan. Er was door de meldkamer namelijk geen toestemming verleend voor het inzetten van de TON-procedure en het verkeer was niet stilgelegd. De commissie stelde in het advies dat het verkeersgedrag ter plekke gevaarzettend was en in de gegeven omstandigheden niet proportioneel. De politiechef kwam ook tot de conclusie dat niet voldaan was aan de gestelde voorwaarden voor het inzetten van de TON-procedure, maar dat alles overziend terecht hiervan was afgeweken. De politieambtenaren waren volgens de politiechef goed zichtbaar door de zwaai- en knipperlichten en goed hoorbaar door de sirenes. Er werd gereden met gepaste snelheid en er was ruimte om af te remmen, zoals zij ook deden toen zij zagen dat klager op hen afkwam rijden. De politieambtenaren zijn naar de mening van de politiechef naar eer en geweten te werk gegaan en hebben, gelet op het doel dat zij voor ogen hadden (de vrouw op tijd in het ziekenhuis krijgen, zodat zij haar man nog kon zien voordat hij eventueel zou overlijden) en de uitdaging waarvoor zij stonden, een beslissing genomen die in alle redelijkheid onder de gegeven hectische omstandigheden voor de hand lag. De politiechef kwam daarom tot de beslissing dat het verkeersgedrag proportioneel en niet onbehoorlijk was.

Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman komt in beeld als klagers zich niet (geheel) kunnen vinden in de beslissing van de politiechef. In 2022 is er door de Nationale ombudsman één rapportage opgemaakt naar aanleiding van een klacht waarover door de klachtencommissie geadviseerd is. De Nationale ombudsman achtte de klacht ongegrond.

Termijnen

Als een klachtencommissie wordt belast met de behandeling en advisering van een klacht, bedraagt de termijn van de totale klachtbehandeling maximaal 14 weken na ontvangst van de klacht (10 weken + eventueel 4 weken verdaging). Verder uitstel is mogelijk voor zover de klager daarmee instemt. Hoewel de commissie altijd onverkort blijft inzetten op een zorgvuldige en spoedige afhandeling van de klacht, is gebleken dat de wettelijke termijn van 14 weken dermate krap is, dat dit in de praktijk nagenoeg niet te realiseren is. Dit komt onder andere door de tijd die de eerste fase gebruikt voor het behandelen van de klacht en de (resterende) tijd die in de tweede fase nodig is voor het organiseren van een hoorzitting, waarbij de commissie ernaar streeft om klagers en politieambtenaren gezamenlijk te horen.

2.2. Overzicht klachtrubrieken/klachtelementen en beoordeling

De bijlage bij dit jaarverslag geeft een overzicht van de beoordeling van de 24 klachten die de klachtencommissie in 2022 met een inhoudelijk advies heeft afgedaan. Deze klachten bestonden in totaal uit 72 klachtelementen. Elk element wordt door de klachtencommissie afzonderlijk beoordeeld. Van de 72 klachtelementen heeft de commissie bij 23 klachtelementen (32%) geadviseerd deze gegrond te verklaren, bij 45 klachtelementen (63%) geadviseerd deze ongegrond te verklaren en bij 4 klachtelementen (5%) geadviseerd geen oordeel te geven.

2.3. Meest voorkomende klachtrubrieken en hun afdoeningen

	Klachtrubriek	Klachtelement	Aantal elementen	Oordeel: gegrond	Oordeel: ongegrond	Geen oordeel
1	Politieoptreden	Bejegening/houding/gedrag	14	2	11	1
2	Politieoptreden	Naam/legitimatie	10	6	3	1
3	Politieoptreden	Onjuiste actie	7	1	4	2

Toelichting op de tabel

Het klachtelement '*Bejegening/houding/gedrag*' is 14 keer door de commissie beoordeeld. Evenals de voorgaande jaren is dit het meest voorkomende klachtelement. De commissie heeft 2 keer een gegrondverklaring geadviseerd. De commissie oordeelde ten aanzien van het eerste gegronde klachtelement, dat de bejegening jegens de klager niet neutraal was. Bij het tweede gegronde klachtelement ging het om de situatie waarin een politieambtenaar bij de klager langs ging, in verband met een bijtincident waarbij zijn hond betrokken was. Bij een bijtincident schouwt de politie de situatie zowel bij de benadeelde partij als bij de dader. Op basis hiervan wordt beoordeeld of er sprake is van artikel 425 van het Wetboek van Strafrecht en of er eventueel bemiddeld kan worden. De commissie was van oordeel dat de politieambtenaar de rollen van bemiddelaar en verbalisant door elkaar liet lopen. Zeker vanwege het feit dat de politieambtenaar al had vastgesteld dat er sprake was van een vermoeden van een strafbaar feit. Om die reden had hij klager in de rol van verbalisant moeten benaderen. Alles wat gezegd werd, kon namelijk geverbaliseerd worden. In zo'n geval dienen er ook bepaalde waarborgen in acht te worden genomen, zoals de mogelijkheid om je op een dergelijk gesprek voor te bereiden. De commissie was van oordeel dat de politieambtenaar bij deze bemiddelingspoging een neutralere houding had kunnen aannemen. Bij de ongegronde klachtelelementen werd er onder andere geklaagd over het spreken met een stemverheffing, machtsvertoon, machtsmisbruik en het onvoldoende aandacht hebben voor een slachtoffer van mishandeling.

Het klachtelement '*Naam/legitimatie*' is 10 keer door de commissie beoordeeld. De commissie heeft 6 keer een gegrondverklaring geadviseerd. Uitgangspunt is dat een politieambtenaar die in uniform optreedt zich met het aan hem verstrekte legitimatiebewijs legitimeert, indien daarom wordt verzocht. Het is van belang dat de gegevens van de politieambtenaar voor een burger kenbaar en ook reproduceerbaar zijn, zodat de burger kan achterhalen met wie hij van doen heeft. Bij de gegronde klachtelelementen ging het over het tonen van een politielegitimatiebewijs, waarbij de naam werd afgeschermd, terwijl er geen concrete aanwijzing was dat de klager misbruik wilde maken van de identiteitsgegevens. Een andere klager was een politieoptreden aan het filmen en vroeg een politieambtenaar naar zijn dienstnummer, dat niet werd gegeven vanwege angst voor misbruik. In een ander geval werd het legitimatiebewijs getoond en werd het dienstnummer genoemd, maar vanwege de snelheid ervan was de klager niet in de gelegenheid om het dienstnummer op te schrijven. Op het verzoek van de klager om het dienstnummer nogmaals te herhalen, werd niet voldaan. In een ander geval had de politieambtenaar zijn dienstnummer, zoals hij altijd doet, op een papiertje geschreven. Hij droeg geen redenen aan waarom hij zich niet op de voorgeschreven wijze met zijn legitimatiebewijs legitimeerde. Bij een huisbezoek door een politieambtenaar, waaraan een telefoongesprek vooraf was gegaan en waarbij sprake was van miscommunicatie, vond de commissie dat het juist tegen die achtergrond belangrijk was dat de politieambtenaar zichzelf direct goed voorstelde en legitimeerde met zijn legitimatiebewijs. Hieraan had de betreffende politieambtenaar niet voldaan, terwijl het hem wel duidelijk moest zijn geweest dat de klager wilde weten met wie hij te maken had. De politieambtenaar had zich namelijk omgedraaid en naar de tekst 'hondengeleider' aan de achterzijde van zijn uniform gewezen. De commissie vond dit geen deugdelijke manier van identificering. Bij de laatste gegronde klacht ging het om een verhit telefoongesprek waarin de politieambtenaar haar naam niet wilde herhalen, omdat zij tijdens het gesprek haar handelen wilde uitleggen in de hoop hiermee de rust in het gesprek te kunnen brengen. Maar aangezien de klager haar meerdere malen duidelijk liet blijken dat hij een klacht tegen haar wilde indienen en hij daarvoor haar naam nodig had, vond de commissie dat zij haar naam wel had moeten herhalen.

Het klachtelement '*Onjuiste actie*' is 7 keer door de commissie beoordeeld. De categorie '*Onjuiste actie*' kan als een soort restcategorie worden beschouwd. De aard van deze klachten

loopt dan ook sterk uiteen. De commissie heeft 1 keer een gegrondverklaring geadviseerd. Bij het gegronde klachtelement ging het over een Twitter-bericht dat door de politie geplaatst was en waarin werd vermeld dat de klagers waren uitgenodigd om in gesprek te gaan over een voorval dat had plaatsgevonden, maar dat zij daar vooralsnog niet op in waren gegaan. Communicatie op sociale media dient altijd ondersteunend te zijn aan een bepaald doel: verhelderend voor de burgers, de-escalerend, verbindend, nieuwswaardig etc. De commissie zag niet in welk doel het plaatsen van dit bericht diende, behalve te etaleren dat deze actie vanuit de politie had plaatsgevonden. De commissie vond het plaatsen van dit bericht niet professioneel en was daarom van oordeel dat het politieoptreden op dit punt niet behoorlijk was. De ongegronde klachtelementen gingen over het volgens een klager creëren van paniek en histerie doordat politieambtenaren afgingen op een melding en de omstanders niet wegstuurden, misbruik van fysieke overmacht doordat politieambtenaren zonder toestemming van de klager zich de toegang tot een trapportaal verschaffen, het ontmoedigen van een klager om aangifte te doen, een klager ten onrechte aanmerken als verdachte van witwassen, het veroorzaken van schade aan een telefoon en tot slot het onterecht mengen in een gesprek.

2.4 Aanbevelingen

Mede om recht te doen aan de twee uitgangspunten van klachtbehandeling, namelijk het herstel van vertrouwen en het leren van klachten, heeft de commissie in 2022 een aantal aanbevelingen gedaan en aandachtspunten naar voren gebracht in haar adviezen.

In een zaak bevond de klager zich op de luchtplaats van een cellencomplex samen met drie andere arrestanten. Eén van de andere arrestanten riep via het intercomsysteem dat hij zich niet goed voelde en snel methadon nodig had. Tevens riep hij “Kom mij halen anders ga ik een man mishandelen”. Vervolgens gaf deze arrestant de klager uit het niets een vuistslag tegen zijn hoofd. Op de camerabeelden was te zien dat de klager zich kort daarna richting de camera draaide en zijn armen in de lucht stak om daarmee de aandacht van de arrestantenverzorgers te trekken. Tevens waren de hoofdwond van klager en de vele bloeddruppels die op de grond vielen, duidelijk zichtbaar. De commissie stelde vast dat het ruim 7 minuten duurde voordat werd geïntervenieerd op de luchtplaats en de arrestant werd meegenomen. Het duurde echter ruim 8 minuten na het geven van de vuistslag, voordat aan de klager hulp werd geboden. Uit de stukken, het verhandelde ter zitting en de camerabeelden leidde de commissie af dat de mishandeling ondanks cameratoezicht laat, mogelijk eerst bij het betreden van de luchtplaats door arrestantenverzorgers, werd geconstateerd. De commissie oordeelde dat indien wordt volstaan met cameratoezicht, de luchtplaats bij aanwezigheid van personen continu actief dient te worden bekeken en dat bij incidenten onmiddellijk dient te worden ingegrepen. Het gebrek aan feitelijk toezicht en de late reactie in dit geval had tot zeer ernstige gevolgen kunnen leiden. Het bleek de commissie dat er na het incident in het cellencomplex geen bespreking van het incident had plaatsgevonden. De commissie deed daarom de aanbeveling om dit alsnog te doen en tevens goed te kijken naar de geldende procedures, met name ten aanzien van de reactietijd en de effectiviteit van het cameratoezicht, zodat dit soort incidenten in de toekomst worden voorkomen en de veiligheid van ingeslotenen gewaarborgd is. De politiechef liet de commissie weten dat de geldende procedures, met name ten aanzien van de reactietijd en de effectiviteit van het cameratoezicht, zijn aangepast. Onder andere is in de werkinstructie opgenomen dat het uitkijken van de luchtplaatscamera prioriteit heeft. Tevens zou een extra noodknop op de luchtplaats worden geplaatst. De commissie heeft dit advies met de Commissie Toezicht Arrestantenzorg van de politie-eenheid Amsterdam gedeeld.

In een andere klacht ging het om een staande houding, waarbij de gemoederen hoog opliepen. De klager verzocht de betrokken politieambtenaar om zijn bodycam aan te zetten, maar hij deed

dit niet. In de ‘Handreiking: Inzet en gebruik Bodycams’, valt te lezen dat de bodycam primair wordt ingezet ter ondersteuning van de politietaak en subsidiair om de veiligheid te vergroten. Naar het oordeel van de commissie had de politieambtenaar gezien de situatie en het verzoek van de klager voldoende reden om te besluiten de bodycam aan te zetten. De commissie adviseerde de politie om de eerdergenoemde handreiking te verduidelijken, door daarin voorbeelden van situaties te benoemen waarin het aangewezen is om de bodycam aan te zetten. Naar aanleiding van deze aanbeveling liet de politiechef aan de commissie weten dat de politie voortvarend aan de slag zou gaan met het verduidelijken van de genoemde handreiking, zodat de keuze om deze te activeren wordt vereenvoudigd.

Tot slot had de commissie in 2022 een drietal klachten in behandeling van klagers die hadden deelgenomen aan een demonstratie van Extinction Rebellion. Deze klagers klaagden over het feit dat zij bij hun arrestatie werden geboeid. De commissie oordeelde dat het hier ging om een vreedzame demonstratie zonder aanwijzingen voor vlucht of escalatie, waardoor het aanbrengen van handboeien niet noodzakelijk en daarom disproportioneel was. Het uitgangspunt bij het toepassen van boeien is: niet boeien, tenzij. Dit uitgangspunt moet actief worden uitgedragen binnen de politie. Het gaat bij boeien om een inbreuk van de grondrechten van de burger en in een tijd van toenemende spanning in de verhouding overheid – burger is het eens te meer zaak zorgvuldig daarmee om te gaan. Omdat de demonstratie niet was aangekondigd, konden de politieambtenaren zich niet goed voorbereiden en moest er snel worden geschakeld. De rol van leidinggevend in dit soort situaties is van essentieel belang. Zij behoren bij briefings, hoe weinig tijd er ook is, aan politieambtenaren mee te geven dat het uitgangspunt is om niet te boeien, tenzij er concrete omstandigheden zijn die leiden tot de beoordeling dat de situatie onveilig is of er gevaar voor ontluchting is. In dit geval ging het om veelal jonge, onervaren agenten en dan is een dergelijke briefing extra nodig. De commissie vroeg hiervoor nadrukkelijk aandacht. Om begrip en interactie tussen Extinction Rebellion en de politie te verbeteren en kans op miscommunicatie bij demonstraties – waar de druk en spanningen veelal hoog zijn – te voorkomen, gaf de commissie aan Extinction Rebellion in overweging om acties (zo veel mogelijk) aan te kondigen. De politiechef nam het advies van de commissie ter harte om vooraf in een briefing mee te geven dat het uitgangspunt is om niet te boeien, tenzij de situatie onveilig is of er gevaar voor ontluchting is. Deze werkwijze zou inmiddels in de beroepsvaardigheidstraining onder de aandacht zijn gebracht en besproken zijn binnen de teams.

Bijlage

Overzicht klachtrubrieken/klachtelementen en beoordeling

Toelichting overzicht: dit overzicht ziet op de beoordeling van de klachtencommissie van de 24 klachten, met in totaal 72 klachtelementen, die de klachtencommissie in 2022 met een inhoudelijk advies heeft afgedaan.

Klachtrubriek Klachtelement		INHOUDELIJKE BEOORDELING 24 KLACHTEN / 72 KLACHTELEMENTEN			
		Geground	Ongegrond	Geen oordeel	Totaal
Geweld					
	Fysiek	-	2	-	2
	Handboeien ²	5	-	-	5
	Wapenstok	-	-	-	-
	Pepperspray	-	-	-	-
	Diensthond	-	-	-	-
	Vuurwapen	-	-	-	-
	Subtotaal:	5	2	-	7
Bevoegdheden					
	Vrijheidsbeneming	-	6	-	6
	Binnentreden	-	1	-	1
	Doorzoeken	-	-	-	-
	Inbeslagneming	-	-	-	-
	Fouilleren	-	-	-	-
	Zaakwaarneming	-	-	-	-
	Identificatie (conform WID)	-	1	-	1
	Verhoor	-	-	-	-
	Subtotaal:	-	8	-	9
Dienstverlening & Service					
	Bereikbaarheid	-	-	-	-
	Niet of te laat komen	-	-	-	-
	Aangifte/klacht niet opnemen	-	2	-	2
	Informatieverstrekking	-	-	-	-
	Privacyerschending	1	2	-	3
	Persvoorlichting	-	-	-	-
	Klachtbehandeling	-	-	-	-
	Subtotaal:	1	4	-	5
Politieoptreden					
	Geen/onvoldoende actie	1	5	-	6
	Onjuiste actie	1	4	2	7
	Arrestantenbehandeling	3	1	-	4
	Discriminatie	1	-	-	1
	Discriminatie (etnisch profileren)	-	2	-	2
	Seksuele intimidatie	-	-	-	-
	Bejegening/houding/gedrag	2	11	1	14
	Afspraken niet nakomen	-	-	-	-
	Naam/legitimatie	6	3	1	10
	Verkeersgedrag	1	-	-	1
	Vastleggen/verantwoorden	-	2	-	2
	Deskundigheid	2	1	-	3
	Objectiviteit	-	2	-	2
	Subtotaal:	17	31	4	52
	Totalen	23	45	4	72

² Het aanleggen van handboeien wordt begrepen onder het toepassen van geweld als dit plaatsvindt "bij dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis". In deze klacht was geen sprake van het toepassen van geweld.